

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana poš. pred. 168, Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Slika današnjega režima.

Sledečo sliko današnjega režima priobčuje belgrajska »Republika«.

Vaškega načelnika, ki je na razbojniški način pretepel v svojem uradu nedolžnega učitelja, so postavili za sodnika. Kaznjenca, ki je bil že večkrat v zaporu, so postavili za uradnika IV. razreda v prestolnici SHS. Vojnega begunca, ki je bil obsojen na 10 let ječe, so pomilostili ter postavili za sekretarja ministrstva financ.

Defraudanta, ki ga išče policija, da bi ga zaprli, so postavili za žandarmerijskega kapitana in adjutanta žandarmerijske komande. Višjega častnika, ki je obtožen samo zaradi 15 malenkostnih deliktov, so postavili za atašēja pri poslañištvu v inozemstvu.

General, ki je masten od pokradene slanine, pošilja redno na misije v inozemstvo. Zalupanega študenta, ki je bil nekaj časa »republikanec«, nato pa »revolucionar«, kateri je na goljufic način prišel do denarja ter bil zaradi tega zaprt v Parizu, pošljejo s posebnim odposlanstvom v Ameriko, kjer deluje skupno z nekim bivšim avstro-ogrskim agentom za dolarško posojilo naši državi.

Pozivajo se vsi falzifikatorji, defraudanti, različni sleparski agenti itd., ki so bili že zaprti, pa so sedaj svobodni, naj se čimprej javijo našemu kabinetu s prošnjo, naj jih nastavi ali v tuzemstvu ali pa v inozemstvu.

Kdor je prebil veliko let v ječi, ta ima prednost.

Tedaj, zglasite se! Tako piše belgrajska »Republika«. Mi pa pristavljamo k vsem tistim člankom, ki so govorili o dalekosežnih pomenih zagrebškega kongresa »javnih radnika« sledeče vprašanje: Zakaj pa ne upotrebijavajo politiki, ki so se udeležili zagrebškega kongresa ves svoji politični in moralni vpliv svojih strank, da bi tisti ki vladajo, delali tako, kakor oni žele? Ne glede na to, da deloma še vedno oni sami vladajo? Sestali so se zato, da bi nametali javnosti pesek v oči.

Če bodo delali za spremembo režima, bodo delali samo za spremembo metode buržoazne vlade. Buržoazna reakcija proti delavskemu razredu bo oblekla rokavice, toda reakcija vladajočega kabineta bo ostala. Kakor gledamo z radostjo na spremembo obstoječega režima, tako moramo gledati z dvomom na razvoj dogodkov. Edino upanje v boljšo bodočnost vidimo v ojačitvi delavskih socialističnih političnih, strokovnih, kulturnih in gospodarskih organizacij, ki bodo v toku časa prevzele v svoje roke državno krmilo.

Ekonomski temelj vojne.

1. Sedanji tovarniški sistem temelji na proizvajanju bogastva s stroji, ki so lastnina kapitalistov, toda obratujejo jih delavci, ki prejema v mezdi del vrednosti blaga, katerega proizvajajo.

2. Vsota konzumiranja v vsaki deželi je enaka vsoti mezd, ki jih prejema delavci. Ta vsota je pa manjša kakor vrednost produciranega bogastva.

3. Preostanek družabno ustvarjenega bogastva, katerega ne dobe delavci, obdrže lastniki tovarniškega sistema.

4. Sedanji industrialni sistem je upravljan za profit. Ker se sistem neprenehoma izpopolnjuje, narašča rapidno preostanek bogastva, ki ga obdrže kapitalisti.

5. Kadar preostanek bogastva v nakupičnem blagu doseže gotovo višino, nastane finančna panika in gospodarska kriza.

6. V svrhu, da ne raste preostanek in da industrije redno obratujejo, ima vsaka civilizirana država (tista, ki ima tovarniški sistem), tuje trge za svoj preostanek. Iz tega razloga odvažajo trgovski parniki blago v tujino. Zato imamo trgovino.

7. Kadar ekonomski interesi kapitalistov ene države pridejo v konflikt z interesi kapitalistov druge države, tedaj kapitalisti izrabijo politično državo v zaščito svojih zunanjih investicij. Spopad med interesi kapitalističnih skupin v različnih državah izzove vojno.

Glavni tuji trg je danes Orient.

9. Kapitalisti vsega sveta ulagajo milijone in grade moderni industrialni sistem v Kitajski in Indiji.

10. Kakor hitro azijske države — kot Japonska, ki že ima tovarniški sistem — razvijejo svoj tovarniški sistem do toč-

Ruski filozofi.

V Rusiji je mnogo filozofov. Rus rad modruje, govori o smislu življenja, o ugankah sveta. Tip teh navadnih neakademskih »filozofov« so nam podali pisatelji.

Srečujete ga skoro v vseh delih Dostojevskega, ima ga Tolstoj; Maksim Gorkij ga je odkril celo med vagabundi. Čehov v vsakdanjem meščanskem življenju.

Pojav tega prirodnega filozofskega hotenja je na pr. bujno rusko sektarstvo. Kakor povrečen ruski inteligent pogosto »filozofira« in se spre s svojim sosedom zaradi kakega nemškega filozofa, tako se mužik v svoji samotni, sredi ogromnih step, skrega s svojim popom, oznanjevalcem oficielnega verstva in se pridruži tej ali oni sekti, ki bolj odgovarja njegovemu temperamentu in duševnemu stanju. To veliko zanimanje ruskega naroda za duševno življenje zlasti za verstvo, je zelo vplivalo na razvoj ruske filozofije.

K akademski filozofiji je došlo v Rusiji dokaj pozno. Največji vpliv so imeli nemški filozofi Kant, Hegel, Schlegel in drugi. Med debatami o teh filozofih je

zraslo več generacij ruske inteligence in ravno filozofski spori so postali najjače kresilo dveh nasprotnih struj, ki ste v tako globoki zvezi z razvojem ruske kulture: slavjanofilstva in zapadnjaštva. Vendar pa se je ruska akademična filozofija razgubila bolj v analiziranju, v diskusijah o zapadnih filozofih in njihovih metodah mišljenja, kakor pa da bi se bila poglobila vase, iskala tako kot literatura samonikli ruski izraz ter se na ta način uveljavila v Evropi. Bolj kot po svoji akademični vrednosti je rusko filozofiranje zaslovelo v Evropi po svoji literaturni obliki. Mnogo filozofije je raztresene po spisih ruskih pisateljev. Spomnimo se samo, da je Dostojevskij podal v Razkolnikovu tip nadčloveka, kakor ga je razvil Nietzsche. Nemeč je ostal pri samem tipu in ga razvil do vseh posledic, a Rus ga je postavil v življenje, mu dal meso in kri in pustil, da se je izživel ter na realnih tleh pokazal pozitivno vrednost svojih idej. Na ta način je postala iz življenja ruskega nadčloveka — krščanska katarza — očiščenje.

Zadnja leta se je začela ruska akademična filozofija nekako osredotočevati in sistemizirati v večjem obsegu kot poprej. Vzglede ruskih naravoslovcev, ki so zaslo-

veli daleč na zapadu in dali znanosti mnogo novih rezultatov svojega neumornega dela, je imel velik vpliv tudi na rusko filozofijo.

Pred vojno sta se pojavili na petrograjski univerzi, ki je bila centrala ruskega filozofskega življenja, dve ostro ločeni struji: prvo je vodil znani filozof profesor Aleksander Vedenskij, ki je zbiral okoli sebe pozitiviste. Tu se je razlagala zapadna filozofija in razvijal od vseh momentov narodnega življenja neodvisni nacionalistični duh. Struja »pozitivnih« je bila zelo močna.

V opoziciji je stala že pred vojno manjša struja. Vladimira Solovjeva in pod vplivom francoskega filozofa Henri Bergsona. To so bili ruski intuitivisti, ki so imeli pred sabo velik cilj: ustvariti na vseh svobodnih metodah filozofskega mišljenja osnovani ruski tip filozofije. Tej struji stoji na čelu mladi filozof Nikolaj Lockij. Ni to šola v smislu nemške kabinetne filozofije. Zdi se, da se je tu formirala zveza mladih, samoniklih duhov, ki se pripravljajo, da posežejo v vse rusko duševno in moralno življenje z novimi duševnimi silami in velikimi reformami.

(Dalje prih.)

ke, ko bodo imel preostanek producirane- ga blaga na prodaj na tujih trgih, tedaj bo orientalski svet, ki tvori dve tretjini vse- ga človeštva, poplaval belo raso s svojimi ceneni delavci, ako se bo nadaljeval sedanji sistem lastništva in kontrole in- dustrij.

To so temeljni principi kapitalistič- nega sistema.

Kaj sledi iz tega?

Iz tega sledi, da je v organiziranem razredu zavednih in izobraženih delavcev edina od pomoč proti bodoči katastrofi voj- ne, ki ugroža človeštvo z veliko večjo de- strukcijo kot kdaj poprej.

Delavski razred mora:

1. odpraviti preostanek blagovnega bogastva s tem, da se dvigne totalna vsota mezd na stopnjo totalne vrednosti produkta z odbitkom gotove vsote, ki ima služiti napredku industrij in socialnemu napredku sploh. Z drugimi besedami: od- praviti profit.

2. To se more doseči le tedaj, kadar bo delavski razred organiziran mednarod- no in v zavesti, da izven mednarodne or- ganizacije ni zanj rešitve.

3. Ustvariti mora solidarnost v svojih masah in doseči s primerno izobrazbo stopnjo, ko bo ogromna večina delavstva spoznala potrebo industrialne demokra- cije, katera nadomesti sedanji sistem pri- vatnega lastništva za dobiček. Sistem in- dustrialne demokracije je edini logični naslednik kapitalističnega sistema. In- dustrialna demokracija — kolektivno last- ništvo vseh sredstev proizvodnje, distri- bucije in izmenjave — je socializem.

Taktika japonskih delavcev.

Vzlic dejstvu, da japonski delavci ne- prestano zmagujejo v nebrojnih stavkah, oziroma pridobivajo zelo dobre kompro- mise — poroča Gertrude Haessler, ko- respondentka »Federated Pressa« v To- kiju — je komaj deset odstotkov organi- ziranih. Japonska ima okrog poldrug mi- lijon industrijskih delavcev.

Japonski delavci so organizirani v krizi in ko je kriza končana, se organiza- cija razpusti. To je tajnost njihovega na- predka. Japonski delavec ne obožuje or- ganizacije, ne mara za njo, kljub temu pa ima vedno pred očmi svoj cilj. Kadar pri- de kriza, so delavci takoj na nogah in v hipu je organizirana akcija, pa naj bo gola sabotaža ali stavka s stražami in običajnimi krvavimi žrtvami. Akcija je navadno uspešna. Ako je delavec odslov- ljen iz tovarne brez tehtnega vzroka — in delavci dobro vedo, kaj mora biti teht- no — grede takoj vsi delavci z njim vred iz tovarne. Unije ni, da bi dala direktive za stavko — kriza je tu, toda delavci jo razumejo, nastopijo solidarno in ne miru- jejo, dokler ni odslovljeni delavec zopet nastavljen, ali dokler ni poravnana kak- šna druga krivica.

Organiziranih deset odstotkov tvori Japonsko delavsko federacijo, ki je mo- delirana po Ameriški delavski federaciji. Suzuki Bunji, predsednik in vodja, je pri- jatelj Gompersa in ravno tako je konser- vativen, ampak njegovo stališče je težje kot Gompersovo, kajti bojevati se mora z večjo radikalno opozicijo.

V japonski organizaciji je bilo že več poskusov industrialne unije, toda brez uspeha. Japonske industrije so še mlade in delo še ni tako organizirano kakor v visoko razvitih ameriških industrijah.

Policijski biro na Japonskem ovira vsako delavsko gibanje. Policijski biro v Tokiu

in biro notr. stvari podpirata neko tajno gibanje, ki je podobno »kukluksklanu« v Ameriki. Člani tega gibanja napadajo de- lavske shode z bodali, noži, palicami ali pestmi in včasih jim pomaga policija. V tej organizaciji so večinoma igralci za den- nar. Lastniki hiš prostitucije, dosluženi vo- jaki, ognjegasci in duhovniki japonske ve- re »šinto«.

Izrazi ki so znani v ameriških de- lavskih bojih, so prevedeni na japonski je- zik in so se že udomačili med japonskimi delavci. Te besede so: etgoka, izpor, od- prta delavnica, črna lista, stavkokaz, ka- pitalizem proletariat itd.

»Nikarte pričakovati preveč od ja- ponskega delavca«, je rekel voditelj Jikej omenjeni korespondentki. »Ne pozabite, da je industrializem na Japonskem še mlad. Ampak mi se hitro učimo in kmalu bomo prekosili delavsko gibanje v Ame- riki. Vaše gibanje se nam zdi zelo po- časno.«

Politične vesti.

+ Razkol v demokratični stranki za- vzema resne dimenzije. Svojo ostavko sta podala g. Davidović kot predsednik stranke in dr. Ribar kot predsednik parla- menta. Demokratični poslanci se na vse kriplje trudijo, da bi spor poravnali, toda ves trud je brezuspešen. Na vrsti so sedaj resolucije v katerih rote demokratični vo- lilci, naj se voditelji na vsak način porav- najo med seboj.

+ Prekmurje ostane jugoslovanska last. Tako je padla v vodo madžarska za- hteva, ki je hotela dobiti v svoje roke 26 prekmurskih občin.

+ V Novem Sadu so 14. t. m. otvo- rili v hotelu »Svobodi« kongres »zemljo- radniških zadruga«. Kongresu prisostvuje okoli 2000 delegatov.

+ V bosanskih rudnikih vladajo ne- vzdržljive razmere. Posebno trpijo delav- ci v Brezu in v Zenici, kjer morajo delati dnevno po 12 ur, plače pa so še vedno ti- ste kakor leta 1920.

+ V Belgradu se je pričelo 15. t. m. novo zasedanje parlamenta. Dopoldne je imel sejo zakonodajni odbor, ki je sklenil proučiti zakon o državnih nameščencih. V pododbor, ki bo zakon proučil, je bil iz- voljen od socialistov poslanec Divac.

+ V bitoljski carinarni se dogajajo neverjetni slučajji. Pred kratkim je zginilo blago nekemu tvorničarju v vrednosti 40.000 K. Ker je hotel tovarnar tožiti, so cariniki plačali blago po tovarniški cen- ter na ta način preprosili tovarnarja, da ni tožil. Ko so sedaj odpoklicali skladišč- nika k vojakom, so takoj napravili proš- njo, da ga neobhodno potrebujejo in naj ga oproste vojaške službe. Tatvina, ki je oškodovala državo za več milijonov. Še ni pozabljena in že se čujejo nove senza- cije. V Bitolj zahtevajo meščani preisko- valno komisijo, ki naj bi dognala resnico.

+ V Rodosto je prispel tretji grški vojni zbor.

+ Bolgarski časopisi zahtevajo, da se Tracija proglasi za neodvisno državo.

+ Bolgarska je pri grško-turškem sporu najbolj prizadeta, zakaj odkar je grška armada poražena in prihaja s svo- jimi zahtevami zmagovita Turčija, prihaja tudi vprašanje Tracije in s tem tudi vpra- šanje bolgarskega dohoda k morju na dnevni red. Središče svetovne politike je sedaj avtomatično prenešeno na Balkan, kjer prihaja na dnevni red tudi vprašanje Carigrada. Pri tem vprašanju pa ni pri- zadeta poleg zapadnih držav le Turčija, temveč v prvi vrsti — Rusija. Kemal pa-

ša izjavlja, da ne bo preje prenehal z vojno, dokler ne bodo Grki do zadnjega svojega moža izpraznili Tracijo.

+ Angorski vladi se prav nič ne mudi odgovarjati na zavezniško spomeni- co. Baje bodo zahtevali Turki avtonomijo nekaterih maloazijskih otokov, med kate- rimi so Mitilene, Hios, Samos, nadalje po- vrnitev Drinopolja ter avtonomijo Tra- cije.

+ Madžarsko so sprejeli v Zvezo narodov.

+ V Prešburgu je stopilo v stavko vse industrialno delavstvo.

+ Ruski vojni svet je sklenil prirediti v najkrajšem času velike jesenske ma- nevre rdeče armade. Ti manevri se bodo vršili v Ukrajini, vodil pa jih bo Trocki.

+ Bančni predsednik nemške držav- ne banke Havenstein, je odpotoval v Lon- don, kjer bo obravnaval skupno z zastop- niki angleške banke o belgijskih zahtevah.

+ Na Francoskem se bo sestal par- lament 12. oktobra.

+ Francoski ministrski svet je skle- nil podaljšati delavni čas, kakor se bo zljubilo delodajalcem.

+ Francoski pomorščaki v Havreju so sklenili stopiti v 24urno protestno stavko, s katero hočejo protestirati proti spremembi Surnega delavnika. Pomor- ščaki parnika »La France« so že stopili v stavko.

+ Angleški listi poročajo, da koncen- trira Jugoslavija svoje čete okoli Skoplja.

+ Na Irskem so se polastili vstaji mesta Kennareja, katerega garnizija je kapitulirala.

+ Ako delavci na volilni dan ne izvrše svoje dolžnosti, kaj imajo pričakovati? »Prosveta« piše k bližajočim se volitvam: Prav jasna so znamenja, ki kažejo, kaj imajo delavci pričako- vati, ako bodo v jeseni pri kongresnih volitvah zopet poslušali profesionalne političarje starih strank in glasovali za njih kandidate. N. pr. pred- sednik je obvestil kongres, da je naklonjen in- korporaciji delavskih unij. In kaj se zgodi, ako bodo delavske unije prisiljene, da se inkorpori- rajo? Podjetniki bodo lahko tožili delavske unije za odškodnino ob času stavke, akoravno jim or- ganizirani delavci ne bodo napravili nobene ško- de s hudobnim poškodovanjem lastnine. Zatekli se bodo na sodišče, da jih stavljujejo delavci ovirajo pri izvrševanju njih koristi, ker nočejo delati. Najeli bodo tudi lahko par ljudi v veliko- mestnih človeških nižinah, da poškodujejo njih lastnino. Našli bodo lahko še druga pota, da je rečejo, da so imeli škodo zaradi stavke. Ko je predsednik Harding pisal drugo pismo guverner- ju države Michigan, se je postavil na stran pre- mogovniških podjetnikov, ko piše, kakšne mora- jo biti postave, da se kaj takega zopet ne ripe- ti. Noben podjetnik pa ne razume predsedniko- vih besed tako, da je treba sprejeti mogoče ta- ke postave, da so podjetniki podvrženi ostri kazni, ko prelomijo pogodbo, katero so sklenili z delavci. Kajti premogovniški podjetniki so prelo- mili zadnjo pogodbo z rudarji, ker se niso hoteli udeležiti skupne konference, dasiravno so podp- salli pogodbo, v kateri je stalo zapisano s črnim belem, da se jo udeleže. Rudarji niso zastav- kali s prvim aprilom, kot so sugerirali veliki dnevnik, ampak bili so izprti, ker so podjetniki prelomili prejšnjo pogodbo. Ravno tako je predsednik rekel v svoji poslanici, da so se ru- darji »prilastili narodno diktacijo«, katero mora obravnavati kongres. Jasno je kot beli dan, da so bili rudarji izprti, ker podjetniki niso kršili priti na skupno konferenco in so očividno kršili pogodbo, kljub temu se čita rudarjem »narodna diktacija«. Vse to so znamenja, da nameravajo osrečiti ne samo rudarje, ampak vse delavce, s postavami, ki ne obetajo nič dobrega za delavce. Predvsem bodo skušali delavcem obesiti prisilno razsodišče, dasiravno skušnje v Avstraliji govo- re, da stavke niso prenehale, akoravno je bila uvedeno prisilno razsodišče. Dalje se je pokazalo, da tudi podjetniki niso zadovoljni z razsodi- ščem v Avstraliji, kajti samoposebica je, da tudi najpokornejše razsodišče ne more trajno pod- najpokojevati, da je pravica vedno na strani ne- jetnikov. Sploh nobeno razsodišče na svetu ne more podati zaradi današnjega gospodarskega sistema pravične razsodbe, ki drugi prizna- deti stranki in ne napravi škode eni ali drugi priz- sami pravičniki, ki po svetopisemskem izreku sa- mo devet in devetdesetkrat greše na dan, bi ne

bilo sodbe, ki ugodi obema strankama. Ako se sodišče izreče za povišanje mezde in boljše delavne razmere, tedaj zanesljivo zakriče podjetniki, da se jim godi krivica. Znamenja so torej tukaj, da nekaj kuhajo za delavce. Prav zanesljivo se bo ta jed tudi skuhala, ki jo zdaj pripravljajo. ako delavci na volilni dan ne izvrše svoje dolžnosti. Kaj pa je njih dolžnost? **Predvsem morajo vsi na volišče. Delavec, ki se izgovarja, da ni imel časa udeležiti se volitev, ravno tako izdaja svoje koristi in interese svojih tovarišev, kot delavec, ki glasuje za kandidate, ki so po volji Wall Streetu.** Ako gre delavec na volišče je izvršil šele polovico svoje dolžnosti. Da izvrši celo dolžnost mora glasovati za kandidate, o katerih je prepričan, da bodo zastopali interese delavnega ljudstva v kongresu, ali kot se glasi v Proglasu neodvisnosti, da bodo izdelali take postavbe, da bo ljudstvo lahko »stremilo za blagostanjem«. **Ako pa delavci ne izvrše svoje dolžnosti na volilni dan, tedaj so izgubili večalimani pravico do tarnanja, kajti pomagali so izvoliti šibo, da jih tepe.**

»Naprej« je list, ki vam podaja resnično sliko delavskega gibanja po svetu. Prinaša politične in znanstvene članke, statistike, opise krajev itd. »Naprej« je list, ki širi zdravo socialistično znanje med slovenskim delavstvom. Širite ga!

Dnevne vesti.

Nasprotniki socialne zakonodaje. G. inž. Šuklje se je v »Jutru« štev. 210. jezil nad tistimi, ki kažejo delavstvu prijaznejše lice, kakor njegovim službodajalcem. V prvi vrsti mu nista všeč zakona o zavarovanju in o zaščiti delavstva, češ, da se to ne da »aplicirati« za naše razmere. Po njegovem mnenju naj imajo drugod kar hočejo, pri nas pa pustimo to, kar je za delavca ugodno, lepo pri miru. Zato bi bilo najboljšo obdati Jugoslavijo s kitajskim obzidjem. Kajti dejstvo je, da imajo sosednje države boljše socialno zakonodajo. Tudi mi se moramo truditi, da napredujemo v tem oziru, drugače bomo stali v sredini Evrope na nazadnjaškem otoku. G. inž. Šuklje smatra dobro socialno zakonodajo za nevarno našim mladim in šibkim industriji; mi pa mislimo, da ji preti večja nevarnost radi tega, ker bodo radi pomanjkljive socialne zakonodaje vsi boljši delavci odhajali v inozemstvo, tisti pa, ki bodo ostali, se ne bodo zanimali za uspehi svojega dela. Sicer pa vemo, da bi g. inž. Šuklje najrajši imel, da bi bil delavec v Jugoslaviji nekak »perpetuum mobile«. Nadalje pravi, da nam primanjkuje kvalificiranih delavskih moči, kar je zakrivila »neokretnost« predpisov glede odpotovanja. Mi pa vemo, da je s tisto neokretnostjo drugače. Danes se vsak boljši inozemski delavec boji Jugoslavije kakor kakšnega strašila, radi nezadostne socialne zakonodaje, ki jo imamo pri nas. Tisti delavci, ki vseeno iz inozemstva prihajajo k nam, pridejo samo radi trenutnega profitarstva, ki ga vsled slabe kvalifikacije v domovini ne morejo doseči. Ali misli g. inž., da bo dobro kvalificiran delavec zapustil svoje drage pridobitve radi polne sklede, ki se mu pri nas obeta. Pri današnjem delavstvu ne odločuje v prvi vrsti želodec, temveč pamet. Na Dunaju vlada danes brezposelnost in beda kljub temu pa odhaja malo dunajskih delavcev v tujino. Kar se tiče »mlade šibke industrije«, menimo, da niti gosp. inž. ne misli tega resno. Večina obratov in podjetij ni bila postavljena šele v zadnjih štirih letih, temveč mnogo let prej. Da se je bilo treba po prevratu nekoliko preorientirati, to se nam ne zdi tako velika težkoča. Podjetništvo je bilo pri vsem tem na boljšem, kakor pa delavstvo. To delavstvo je vztrajalo, šlo na delo, začelo vstvarjati in dalo na ta način podlago za splošni dobrobit. Že z ozirom na to dejstvo si je jugoslovansko delavstvo zaslu-

žilo zakone o svojem zavarovanju in o svoji zaščiti, in sicer še boljše, kakor so sedaj izdani. Zlasti v zakonu o zaščiti delavcev je neobhodno potrebno, da se marsikaj izpopolnjuje ter da se odstranijo nepsotstva. Potem omenja preveliko obremenitev naših podjetij. Če je tista obremenitev takšna, kakor jo je n. pr. ugotovila interparlamentarna komisija pri trboveljski premogokopni družbi (»Naprej« štev. 202.), ki je na umeten način povečala svoje produkcijske stroške, je tista tožba najmanj opravičena. G. inž. Šuklje bi najrajši gojil vse težkoče v industriji na račun delavstva. Marsikateri delavec pa danes že ve, da so izdatki za delavske moči z zavarovalnino vred najmanjši izmed vseh izdatkov, ki jih ima podjetje. Vsaka taka tožba je torej neopravičena. Prepričani smo, da dobra socialna zakonodaja tudi pri nas ne bo povzročila težkoč v industriji, pač pa jo bo pospeševala. Zato je neizogibno potrebno, da se moderna zakonodaja pri nas ne samo uvede, ampak še izpopolnjuje, upošteva, ne pa sabotira. Dolžnost vlade je, da štiti vse vrste državljanov, torej tudi tiste, ki so gospodarsko najslabši, ki pa državi največ koristijo, to je delavstvo. Dolžnost javnosti in človeške družbe je da spozna, da je ves dobrobit odvisen od delavstva, ki zasluži za svoje delo primerno zaščito. Na stopnjo državljanov druge vrste se ne damo potisniti. To ne bo šlo! — **Delavec.**

V Rovinju je izbrulnil požar v tamošnji tovarni tobaka in zavzel velike dimenzije. Škoda je ogromna.

V Trstu so zaprli 25letno bolniško strežnico Amalijo Quirzfeld, ki je sesekala svojega dedeta na drobne kose, ki jih je nato pometala v stranišče. Nesrečna bolniška strežnica se je spoznala z nekim finančnim stražnikom, ki ji je obljuboval deveta nebesa, ko pa je rodila, jo brezsrčno zapustil. Svoje dejanje je izvršilo nesrečno dekle v skrajni zmedenosti.

Papež proti pasijonskim igram v Oberammergau. Če smemo verjeti poročilom inozemskih listov, ki poročajo o pasijonskih igrah na Bavarskem, bo kmalu prišel njihov konec. Poročila iz Monakovega se glase približno takole: Kar je bilo pričakovati že dalj časa, je v resnici prišlo. Na temelju poročila posebnega papeškega nuncija, ki je bil poslan na lice mesta, se je papež izrekel proti pasijonskim igram v Oberammergau. Da niso bile te igre že sedaj ustavljene, je treba pripisovati dejstvu, da so involvirane velike vsote in da bi povzročilo prekinjenje iger sredi sezije velikansko zmedo. Papež pa je proti čeli uprizoritvi, ker ne predstavlja nič drugega kot kupčijo. Oberammergau je postal sejm radovednih turistov in kraj ima vsaki teden od dvanajst do petnaest milijonov nemških papirnatih mark dobička. Vsepovsod je videti menjalce denarja in opaziti divjo špekulacijo z dolarji. Špekulanti z vstopnicami za predstave potiskajo cene vstopnic do neverjetnih višin. Na dnevnem redu so tudi velikanske in naravnost nesramno pretirane cene za prenočišča in jedila. Ljudje govore le o denarju in dobičkih in nikdo ne misli niti izdaleka na versko stran pasijonskih iger. — Če bi prišel danes Kristus v Oberammergau, bi tam še ostreje nastopil kot nekoč proti menjalcem denarja v jeruzalemskem templju. — pravi poročevalec. Višek pa je prišel, ko se je pritožila skupina mladih deklet, ki so trdile, da so bile osleparjene. Soglasno s sklenjenim dogovorom bi morale dobiti stanovanje v hiši predstavitelja Krista, Antona Langa, a ko so prišle tjakaj, so jih

enostavno postavili na cesto. Igre obvladujejo izključno le finančni interesi. Obiskovalci morajo nadalje plačevati vse mo-goče davke in pristojbine.

Iz Tiflisa poročajo o strašni nesreči, ki je zadela Tatarje in Armence. Kobilice so jim porzle vso letino in lakota ugroža Azerbejdžan in Armenijo. Več ko 40.000 kmetov je že na robu stradanja. Kobilice se pomikajo po pokrajinah v več kilometrov širokem pasu.

Ljubljana.

Kmetijska podružnica v Ljubljani opozarja svoje člane, da je Kmetijska družba naročila večjo množino sena in slame v Banatu, ki jo bo oddajala samo na cele vagone. Naročila za Ljubljano zbira v podrobnih količinah Kmetijska podružnica v Ljubljani in se je članom čimpreje nanjo obračati.

Zgodovinska razstava slikarstva na Slovenskem. V nedeljo, 17. t. m. se bo vršilo splošno dostopno vodstvo po razstavi po znižani ceni — 2 Din. Razlagal bo g. V. Steska.

Državna trgovska akademija v Ljubljani. Redni poduk v prvih treh letnikih akademije se prične v torek 19. sept. ob 8. zjutraj. **Abiturientski tečaj državne trgovske akademije v Ljubljani.** Predavanja na abiturientskem tečaju se prične v torek 3. oktobra ob 8. zjutraj.

Maribor.

Razvrstitev porotnih razprav v jesenskem zasedanju. Dne 18. t. m. prične pri našem okrožnem sodišču četrto porotno zasedanje. Poedini slučajji so razvrščeni sledeče: 18. septembra: Marija Pivec, umor, zagovornik dr. Haas; Andrej Lichtenwalner, umor, zagovornik dr. Skapin; 19. septembra: Koloman Sander, umor, zagovornik dr. Kimovec (25 prič); 21. septembra: Alojz Polak, umor (18 prič), zagovornik dr. Hojnik; 22. septembra: Franc Zelenik, umor sina, zagovornik: dr. Pichler, dr. Koderman in dr. Slokar (6 prič); Franc Založnik, rop, zagovornik dr. Slokar; 23. septembra: Josip Jagodič, požig, zagovornik dr. Rosina; 25. septembra: Anton Grafoner, Ivan Grafoner, Marija Dorfmueller, Peter Zemljč, Franc Zemljč in Ciril Mihelko, vsi radi umora, zagovorniki dr. Juritsch, dr. Kimovec, dr. Serbec, dr. Gorišek, dr. Müller, dr. Irgolič in dr. Veble (45 prič), razpravi bo predsedoval sodni nadsvetnik Požar.

Demokratski poslanec dr. Kukovec prireja v severnem Prekmurju shode, na katerih ga baje ljudstvo navdušeno pozdravlja. Vsekakor je dejstvo, da se socialisti vse premalo brigamo za Prekmurje, kjer begajo ljudstvo s svojimi namljivimi besedami zastopniki buržoaznih strank, ki so že nešteto krat dokazali, da jim je blaginja ljudstva deseta briga, ne glede na to, da jim gre le za strankine koristi.

Kulturni vestnik.

Kulturno gibanje. V nedeljo, dne 17. septembra se vrši predavanje v konzumnem društvu v Hrastniku ob 10. dopoldne ter ob 3. popoldne v baraki kemične tovarne. Predavatelj s. Mikič iz Celja, bo govoril o žalostni statistiki pijančevanja v Jugoslaviji in o kažipotu reforme alkoholnega gospodarstva. — Sodrugi in sodružice, posetite to predavanje polnoštevilno.

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 75 Din, 1 frank 5.13 Din, 1 češka krona 2.36 Din, 1 lira 3.11 Din, 100 avstrijskih kron 12 par, 100 mark pa 4.5 Din. V Curihu velja 100 naših kron 1.95 švicarskih frankov.

Hrastnik. V tukajšnji kemični tovarni se odigrava hud boj med delom in kapitalom. Podjetje hoče odpraviti sedanji plačilni sistem, ker je preveč socialen; vpeljati hoče pogodbo, kakršno so dosegli »neodvisni« okrog Trboveljske premogokopne družbe. Zopet jasen dokaz: da »neodvisni« nekdanji komunisti škodujejo delavskemu pokretu, ne samo na političnem polju, ampak tudi v strokovnem in mezdnem vprašanju. Počasi bo delavstvo spoznalo, da so pogodbe, ki jih sklepajo zastopniki socialističnih razrednih organizacij boljše kakor pogodbe »neodvisnih«. In prav nič vam ne bo pomagalo Štefanovičevo grmenje v »Delavskih Novicah« in dr. Novačanova hvala v »Radičevih Novicah«, da je proletariat politično desinteresiran, ter da je že vse v vrstah »neodvisnih« v Sloveniji. Diplomati znajo farbati ljudstvo, ker imajo teoretično predizobrazbo in slab namen. — Delavstvo v Sloveniji se je pa naučilo misliti diplomatske »finte« ter delati praktično za socializem.

— **Železnice v Jugoslaviji.** New York (Jugoslovanski Oddelek F. L. I. S.) »Commerce Reports« priobčuje sledeče poročilo ameriškega vicekonzula Don S. Haven v Belgradu: Vse železnice v Jugoslaviji so lastnina in v obratu države, izvzemi Južno železnico in nekatere male stranske proge, ki so v obratu privatnih interesov. Glasom ministra saobračaja ima Jugoslavija približno 5660 kilometrov normalno - tirnih železnic in 1632 kilometrov ozkotirnih. — V upravne svrhe so železnice razdeljene v štiri glavne upravne skupine, zvane »ravnateljstva«. Te so: belgradsko ravnateljstvo, ki ima normalnotirne in ozkotirne proge in vključuje železnice predvojne Srbije; subotičko ravnateljstvo z obema vrstama proge v Bački in Banatu; zagrebško ravnateljstvo, katerega proge so vse normalnotirne in ki vključuje železnice Hrvatske-Slavonije in Slovenije in sarajevsko ravnateljstvo, ki obstoji iz vseh ozkotirnih prog v Bosni, Hercegovini, Dalmaciji in Črno gori. — **Lokomotive in vagoni.** Normalnotirne proge imajo 1388 lokomotiv, od katerih je 701 v dobrem obratnem stanju.

Na ozkotirnih progah je vsega skupaj 431 lokomotiv, od katerih je 253 v dobrem stanju. Trdi se, da je stanje teh lokomotiv tako, da postanejo nesposobne za obrat v roku enega leta. Ni nikakih modernih delavnic v Jugoslaviji za popravo lokomotiv, tako da je bilo potrebno poslati 340 lokomotiv za popravo v inozemstvo. Nemčija zalaga sedaj Jugoslavijo na račun vojne odškodnine s 400 lokomotivami za normalnotirne proge in 50 za ozkotirne železnice. Pod enim samim ravnateljstvom se baje nahaja dvajseto različnih tipov lokomotiv, kar seveda ustvarja neenavadne probleme glede popraviljanja. Uradno se ceni število vagonov v Jugoslaviji na 38.065, od katerih je 14.000 potrebnih poprave. Nemčija je do maja izročila v pokritje reparacije že 2000 vagonov na račun 7500, ki jih dolguje. — **Novo železnice.** Uradni krogi obračajo pozornost načrtu za izenačenje železniških tirov v Jugoslavijo, in ni dvoma, da se bodo nazadnje vse proge spremenile v normalnotirne. Proge, ki sedaj vežejo jadransko morje z notranjostjo, so ozkotirne in v prilično dobrem stanju; radi tega misli se, da se prekinjenje prometa, ki bi nastalo vsled take rekonstrukcije, ne bi za sedaj izplačalo. Jugoslavija upa zgraditi najprej dvojnotirno normalno progo iz Belgrada na Jadran, ki bo v stanju nositi vse breme prometa, dokler ne bo tir drugih prog predurčen. Dodatno k projektiranju belgradsko-jadranski železnici je mnogo drugih načrtov za nove proge v delokrogu vseh železniških ravnateljstev. Mnogo novih prog se zares že gradi, dočim so proge Niš - Kragujevac, Belgrad - Mala Kršna, Bosanski Novi - Krupa, Šibenik - Knin in Split - Knin že zgrajene in gotove za obrat. Naraščajoči promet in delavnost v gradnji so znak, da se v zemlji vrši zdrava gospodarska obnova, ovirana po sedanjem neprimernem železniškem obratu.

Po svetu.

— 200.000 za poštnino. Ljudje na Ruskem, ki pišejo svojcem v Ameriki, naj rajši povedo v svojem pismu kar vse, kar imajo na srcu, da jim

ne bo treba kmalu zopet pisati. Ameriški Post Office Department je dobil obvestilo od Mednarodne poštne unije, da stane poštnina iz Ruske v Združene Države za pismo 200.000 rublov. Za dopisnico je potrebna poštnina od 120.000 rublov in za druge poštne pošiljke »ob znižanih poštčinah« je treba plačati po 40.000 rublov. Te poštnine odgovarjajo — kakor trdi Mednarodna poštna unija — 50, 30 oziroma 10 francoskim »centimom« v zlatu. Začasno so še v cirkulaciji stare ruske znamke, pri katerih je cena označena v kopejkah (100 kopejk enako enemu rublu); njih nominalna vrednost pa je povišana milijonkrat. Na primer, znamka za 7 kopejk velja danes 70.000 rublov. To velja le za znamke do 14 kopejk nominalne vrednosti. Znamke, katerih nominalna vrednost je en stari rubel, poviša se v ceni le desetstokrat. Rubel normalno odgovarja ameriškemu poldolarju. Ako pa bi kdo danes v Rusiji plačal poštnino za eno pismo v Ameriko v bankovcih za en rubel, bi moral privoziti na pošto nič manj kot dvesto funtov takih bankovcev.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

GOSPODINJE!

Ali zahtevate pri trgovcu
testenine

Pekate?!

So najboljši in najodličnejši izdelek te vrste; zato jih zahtevajte povsod.

RUPERT JEGLITSCH **FRANZ FRANGESCHA NASLEDNIK**
trgovina železnine in zaloga ribarskega orodja

Gospodarska ulica 11. **MARIBOR** Gospodarska ulica 11.

Telovadne potrebščine

za žlane, žlanice in naraščaj,
kakor tudi sukno za kroj
priporoča tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Modele čevljev

v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali ameriških oblikah izrezane, dobavlja za tovarne obuval in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele

izdelujem iz materiala doposlanega mi od naročnika, prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za

tovarne obuval.

Nakup, reparatura in prodaja čevljarjskih strojev.

Zahtevajte prospekte od **Ralph F. Richter,** Subotica VI.

Poučevanje

v vseh strokah, moderne, mehanične izdelave obuval. Zahtevajte prošpekt

Gospodična želi vstopiti v pisarno kot praktikantinja ev. brezplačno. Ponudbe pod »Praktikantinja« na upravo »Naprej-a«.

PERILO

za dame, gospode in deco,
oprema za novorojenčke
najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Pekarna

z inventarjem

v večjem trgu na zelo prometnem kraju se takoj odda.

Naslov v upravi »Naprej-a«.

Trideset

ZIDARJEV

za večja akordna dela izven Ljubljane sprejme

Ing. dr. KASAL,
stavn. podjetje v Ljubljani,
Mirje.

Delo je trajno, tudi čez zimo.

Izprašan strojevodja

za ozkotirne materialne železnice

se išče za stalno službo. Samci imajo prednost. Ponudbe s prepisi spričeval naj se oddajo pod št. 1800 na upravo »Naprej-a«.

MLEKO

pasterizirano, polnomastno z okroglo 3,5% toščice pasterizirano, polmastno z okroglo 1,5% toščice, nadalje **joghurt, kefir,** presno **maslo** in **sir** vseh vrst dostavljamo na željo v mesečnem abonementu strankam na dom. Naročila naj se javijo pisмено ali ustmeno v pisarni oddelka na Dunajski cesti št. 29/I.

Gospodarska zveza

(Mlekarski oddelek).

V Paradižu

sta bila brez obleke

ADAM in EVA

sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne obleke za gospode, dame in otroke v trgovini

O. Bernatovič,

Ljubljana, Mestni trg 5-6.